

NYUGAT-BALKÁNI
ZÖLD KÖZPONT

Önkormányzati klímaalkalmazkodási fórum
Miskolc, 2023.06.07.

Selmeczi Pál
szakmai vezető

Nyugat-Balkáni Zöld Központ Nonprofit Kft.

Alkalmazkodási szempontok beépítése szabályozási és
működési gyakorlatokba, klímabarát várostervezés,
fejlesztés

Az alkalmazkodási szempontok beépítésének szükségessége

- a mitigációval ellentétben **az adaptáció helyi fókuszú**
- az adott területen jelentkező éghajlatváltozási hatások okozta problémákra keres megoldást
→ éghajlatváltozás hatásaival szembeni **sérülékenység**
- horizontális szakpolitika → szükséges az **adaptáció belefoglalása a települési tervdokumentumokba**
- az alkalmazkodás hosszú távú folyamatának illeszkednie kell a térség/település gazdasági-társadalmi jellemzőihez
- az alkalmazkodási szempontok integrációjának nem csak a helyi dokumentumokkal (pl. a település klímastratégiájával) célszerű összhangban lennie, hanem a magasabb szintű szabályozással is
 - az **5. Nemzeti Környezetvédelmi Program** és a **Nemzeti Alkalmazkodási Stratégia (NAS)** stratégiai irányait, adaptációs céljait figyelembe véve

Adaptációs szempontból releváns települési szintű dokumentumok

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás előmozdítása szempontjából releváns települési szintű dokumentumok:

- Településfejlesztési Koncepció
- Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv
- Településképi Arculati Kézikönyv
- Településképvédelmi rendelet

településtervek

- Fenntartható Energia- és Klímaakcióterv (SECAP)
- Környezetvédelmi Program
- Integrált Települési Vízgazdálkodási Terv

ágazati jellegű tervdokumentumok

Településtervek

Településfejlesztési Konceptió

- javasolt az éghajlatváltozás által érintett **hatásviselő rendszerek**, illetve az ezekre vonatkozó fejlesztési elképzelések megjelenítése
- a (hosszú távú) fejlesztési célok kitűzése során számos területen integrálhatóak különböző **alkalmazkodási intézkedések** (pl. közösségi kertek kialakítása, városi fakataszter létesítése)

Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv

- a közterületek és az épített környezet alakításának, valamint a beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek általános előírásai lehetnek relevánsak
- alkalmazkodási szempontból kiemelt jelentőségűek a **zöldfelületek és vízfelületek** kialakítására vonatkozó rendelkezések, valamint a **táj- és természetvédelem**, az **élő környezet** és a **veszélyeztetett területek** védelme is

Településtervek

Településképi Arculati Kézikönyv és településképvédelmi rendelet

- a településkép minőségi formálására vonatkozó általános, és karakterterületekre vonatkozó specifikus ajánlásokat tartalmaz
- tartalmazza az alkalmazkodás vonatkozásában is meghatározó **építészeti, műemléki, természeti és táji értékeket**
- beépíthetőek különböző **építészeti és zöldterület alakítási eszközök** a szélsőséges időjárási jelenségek (pl. a hóhullámok, árvizek, viharok) hatásainak mérséklésére
- kiemelt figyelmet érdemelnek az általános területi követelmények, az építmények anyaghasználatára, a zöldterületekre, gazdasági területekre, a közterületek burkolására, az egyéb műszaki berendezések (pl. napelemek) elhelyezhetőségére vonatkozó előírások

Ágazati jellegű tervdokumentumok

Környezetvédelmi Program

- szükséges az éghajlatváltozás, mint a környezeti elemek és rendszerek állapotát nagymértékben befolyásoló tényező megjelenítése – **helyzetértékelés, sérülékenységvizsgálat**
- megvizsgálandó a kijelölt fejlesztési irányok, feladatok hozzájárulása az alkalmazkodáshoz
 - pl. a **zöldterületek fejlesztésének hatékony megvalósulása** a növénytelepítés során, a **növényfajták kiválasztása** által
- a **második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia** elveivel összhangban
- figyelembe véve a **megyei és települési Klímastratégiát** és helyi, térségi **SECAP**-okat

Fenntartható Energia- és Klímaakcióterv

- a helyzetértékelés során szükséges az éghajlatváltozás hatásaival szemben **sérülékeny rendszerek**, illetve az **okozó tényezők teljeskörű feltérképezése**
- SECAP alkalmazkodási munkarészének felülvizsgálata, intézkedések kiegészítése

Integrált Települési Vízgazdálkodási Terv

- **fenntartható vízgazdálkodásra** vonatkozó célkitűzések figyelembe vétele, **vízvisszatartás, természet alapú megoldások**

Az alkalmazkodási szempontok beépítésének módja

- az alkalmazkodási stratégia **célrendszerének figyelembevételével**
- a legalacsonyabb tervezési szintet jelentő **intézkedésekkel/intézkedéselemekkel** → koherencia a települési tervdokumentumok és szabályozási eszközök között
 - fontos szempont az **egyértelműség** és az **egyszerű beépíthetőség**
- célszerű a dokumentumok **soron következő felülvizsgálatának keretében** beépíteni az adaptációs szempontokat
- a beépítendő szempontokat az **adott területen releváns éghajlatváltozási sérülékenységi** kihívásoknak, illetve az általuk jelentett **kockázatoknak** megfelelően kell leszűkíteni
- tárgyuknak meg kell felelnie a **jogszabályi és módszertani elvárásoknak**

Az alkalmazkodási szempontok beépítésének módja - főbb lépések

- 1. annak vizsgálata, hogy az alkalmazkodási stratégia egyes intézkedései mely települési tervdokumentum esetében relevánsak

ÉGHAJLATVÁLTOZÁSI ALKALMAZKODÁSI STRATÉGIA			RELEVÁNS VÁROSI STRATÉGIÁK, SZABÁLYOTZÁSI ESZKÖZÖK					
Részcél	Intézkedés	Intézkedés/Intézkedéselem tartalma	TFK	HÉSZ, SZT	TAK	TKR	KP	SECA P
1.1. Villámárvizekkel belterületi elöntésekkel szembeni sérülékenység csökkentése a térségben	1.1.1.	Jelenleg meglévő csapadékvíz-elvezető hálózat karbantartása, összekapcsoltságának javítása	√	n.r.	n.r.	n.r.	√	√
	Települési belterületi alkalmazkodó vízvisszatartó megoldások megvalósítása Kazincbarcikán	Természetes vízvisszatartó megoldások integrálása a rendszerbe	X	X	X	X	X	X
		Az intézkedés keretében városi esőkertek (természetes, beszivárgást segítő aljzatú, mélyebb fekvésű, növény borította területek) kialakítása, beszivárogtató burkolatok (pl. gyephézagos térkövek) alkalmazása, valamint szikkasztó árkok kiépítése valósul meg kiválasztott helyszíneken.	X	X	X	X	X	X

- 2. értékelés – a releváns dokumentumok megfelelőségének vizsgálata, hiányterületek azonosítása
- 3. konkrét, egyértelmű szövegszerű javaslatok kidolgozása
- 4. ütemterv kialakítása

Az alkalmazkodási szempontok beépítésének módja - példák

Tervdokumentum	Szöveghely	Klímaalkalmazkodási Stratégia kapcsolódó megállapítása, célja, intézkedése	Szövegszerű javaslat a klímaalkalmazkodási szempontok integrálására
Településfejlesztési Konceptió	4.1.9.3 „Ökológiai hálózat fejlesztése Javasolt feladatok”:	Intézkedések: 1.1.2.; 4.1.1.; 4.2.2.	A 4.1.9.3. Javasolt feladatok fejezet első bekezdésének kibővítése a következő módon: „Javasoljuk, hogy a jövőben a Tardona-patak természet közeli élőhelyként kapja vissza ökológiai szerepét, revitalizációja megtörténjen. Ennek keretében a vízfolyás és a többi patak magasabban fekvő szakaszain célszerű egyrészt helyreállítani az egykori mederkanyarulatokat és a természetes parti rézsűket, másrészt a terület vízmegtartó kapacitásának javításához hozzájáruló beavatkozásokat megvalósítani (pl. a rönkgátak kialakítása, lápos, mocsaras részek megőrzése/létrehozása).”
Településképi Arculati Kézikönyv	10.2.1. „Városközponti karakter”	Intézkedések: 1.5.3., 2.3.2., 4.3.1., 4.4.2.	A közterületekre vonatkozó ajánlások kiegészítendő az alábbival: „ A zöldterületek közparkok növényállományának megújításakor, növelésekor a szárazságtűrő, kevésbé vízigényes növényeket szükséges előnyben részesíteni (a biológiai sokszínűség megtartásával), melyek képesek az esetleges nyári vízhiányos körülményekhez is alkalmazkodni. ”
Településképvédelmi rendelet	22.§ d)	Intézkedések: 1.1.1., 1.4.1.	a 22.§ d) pontja kiegészítendő az alábbiak szerint: d) a burkolt felületek kialakításában kombinált burkolatfelületek (aszfalt, beton, kis-elemes, nagy-elemes beton) és gyephezagos burkolatok is megjelenhetnek
Környezetvédelmi Program	6.6 Csapadékvíz elvezetés		A fejezet címének módosítása a következő módon: „ Csapadékvíz-elvezetés <i>Csapadékvíz-gazdálkodás</i> ”
SECAP	AV-1 intézkedés: „Árvíz- és villámárvíz-elvezető rendszerek karbantartása, a rendszer bővítése” leírása, 2 mondat.	Intézkedések: 1.1.1.; 1.1.2; 1.2.1.; 1.2.3.; 1.4.1.; 1.5.2.; 4.1.1.; 4.4.3.	A jelzett szöveghely kiegészítése a következő módon: „A jelenlegi csapadékvíz és árvízvezető rendszer számos helyen elhanyagolt állapotban található, így a vízvezető csatornák folyamatos karbantartása és a befogadó hálózat bővítése szükséges, amelynek során messzemenően figyelembe kell venni a vízvisszatartásnak és a lefolyás lassításának helyben megvalósítható lehetőségeit is (pl. ideiglenes tározók kialakítása, rönkgátak létesítése kisebb vízfolyásokon, a vízfolyások magasabban fekvő szakaszain egykori mederkanyarulatok és a természetes parti rézsűk helyreállítása, illetve AV-2 intézkedés elemei)”

Köszönöm a figyelmet!

Selmeczi Pál

Nyugat-Balkáni Zöld Központ Nonprofit Kft.

pal.selmeczi@wbgc.hu

1016 Budapest, Naphegy tér 8.

+36 70/ 660 5945

www.life-climcoop.hu

A projekt az Európai Unió LIFE programjának támogatásával valósul meg.

MISKOLCI
EGYETEM
UNIVERSITY OF MISKOLC

NYUGAT-BALKÁNI
ZÖLD KÖZPONT

